

Papp Árpád

∴ Városi Múzeum, Szabadka
∴ papparpad@index.hu

A NÉPI GYÓGYÁSZAT KUTATÁSTÖRTÉNETE VAJDASÁGBAN A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ UTÁN

*The History of Research of Folk Medicine in Vojvodina
after the Second World War*

A kutatástörténeti összefoglaló a II. világháború után Vajdaságban folyó, majd publikált népi gyógyászat/orvoslás körében végzett terepmunkák eredményeit veszi számba. Az adott téma kutatásában élen jár a vajdasági magyar néprajz, míg a hasonló szerb, horvát kutatások e területen lényegesen szerényebb eredményeket tudhatnak magukénak. A magyar kutatás sajátossága, hogy adatai a folklórnak – a néphitnek, hiedelmeknek, szokásoknak – a népi gyógyászattal határos területein bukkannak fel. Az összefoglaló kronológiai áttekintésre is módot ad, egyszersmind kísérletet tesz a vajdasági magyar népi tudás ritkán kutatott ágának a korszakolására is.

Kulcsszavak: Vajdaság, népi gyógyászat, magyar kutatások, terepmunka, korszakolás

Ez év szeptemberében a nyolcvanéves Grynaeus Tamásnak a Néprajzi Múzeumban való köszöntése okot és lehetőséget szolgáltatott a Vajdasághoz köthető népigógyászat-kutatás eddigi eredményeit összefoglaló munka megírására és prezentálására. Erre e sorok írója vállalkozott. A teljesség igénye mondatja, hogy egy régió bármilyen jellegű kutatásainak összefoglalása vészesen csonka marad, ha nem veszi figyelembe az – esetünkben magyarokkal – együtt élő más etnikumok hasonló kutatási eredményeit. Előjáróban meg kell jegyezni, hogy az idő rövidsége, illetve elsődleges célkitűzésünk nem tesz lehetővé mást, mint annak megállapítását, hogy a népi gyógyászat nem tekinthető a vajdasági néprajzi kutatások kedvencének, bár a magyar terepi kutatások így is messze meghaladják az időhatárok szabta keretek között folyó, hasonló tematikájú szerb vagy horvát kutatásokat, a német etnikum körében folytatandó adatrögzítés pedig többszörös módszertani engedmények megtétele után lenne elképzelhető. A magyar anyag a sajátos körülmények együttállásának eredménye a maga sajátos jellegével és szerény mennyiségével. Igaz, sok olvasó megjegyezhetné, hogy más részterületre összpontosító elemzés végeztével is hasonló megállapításokat vethetnénk papírra.

Vizsgálatunk tárgya tehát a népi gyógyászat kutatása Vajdaság területén a címben foglalt időszakban. Hogy a lehetőségekhez mérten „belső kutatástörténetet” rögzítsünk, a helyi kutatók helyi eredményeinek összefoglalása a célunk. A terepen – vajdasági településeken – élő emberektől gyűjtött adatokon alapuló, írott, tanulmányként napvilágot látott munkák töredéke tartalmazza csupán címében vagy tartalmában a „népi gyógyászat” fogalmát. Gyakoribb a lényegesen tágabb értelmezésű, a néphit bizonyos területeihez köthető, tulajdonképpen a megváltozott (kibillent egyensúlyú) egyén kapcsán, az egyensúlyt helyreállítani kívánó, praktikus vagy mágikusnak tekintett tevékenység leírása (rontás, babona, ráolvasás, etnobotanika, a gyógyító személye). Két esetben szándékosan eltérünk a szigorú szempontrendszerrel: ezt Penavin Olga kórógyi anyaga (PENAVIN 1975), illetve Ferenczi Imre észak-bánsági kutatásai kapcsán tesszük meg (FERENCZI 1973–74). Az ok kézenfekvő: ha a hetvenes évek népi gyógyászat-kutatása nem venné figyelembe az említett két kutató eredményeit, az elfogadhatónál is csonkább maradna. Természetesen nem zárható ki annak lehetősége, hogy a rövid összefoglalás készítőjének figyelmét elkerülték lényeges és fontos adatok.

Jóllehet összegezésünknek nem lehet célja a vajdasági néprajzi kutatásoknak, így a népi gyógyászat kutatásának korszakolása sem, ennek ellenére témánk szembeötlő sajátosságai közé tartozik a kutatások „fürtösödése”. Az egyik kiváló okot a Hungarológiai Intézet megalakulásában (1969), míg a másikat a *Vajdasági Magyarok Néprajzi Atlaszá*nak (1998–2002) összeállításához végzett adatgyűjtésben, valamint az ezt követő időszak eredményeiben kell keresnünk. A Hungarológiai Intézet megalakulását követő években jött létre és erősödött meg az az intézmények közötti kapcsolat, amelynek számunkra legfontosabb hozadéka a budapesti székhelyű, akkor még Néprajzi Kutatócsoport, illetve a Néprajz Tanszék együttműködésének eredményeként kialakuló módszertani segítségnyújtás: talán nem véletlen, hogy – miként az iskolateremtő személyiségek esetében – éppen az Újvidékre látogató kutatók-tanárok személyes érdeklődése és kutatásaik fő csapásiránya válik a későbbiekben a vajdasági kutatások leggyakoribb tárgyává. A meghívott személyek érdeklődési körében a népi orvoslás közvetett módon volt jelen, így akár nem tekinthető az sem véletlennek, hogy a későbbiek során is leginkább a néphitelemek kutatása kapcsán merült fel fontosságuk.¹

¹ A népi orvoslás és gyógyítás kutatása az anyaországban lényegesen nagyobb hagyományokra tekintett vissza, és mélyebbre nyúltak a gyökereik. A források jelentős része, így az *Orvostörténeti Közlemények*ben népi orvoslás tárgyában megjelent tanulmányok is abból a hagyományosnak vélt elképzelésből indultak ki, hogy a népi orvoslás az évszázadokkal korábbi hivatalos orvosláson alapszik, és ezzel egyszerre a párhuzam és a történelmi adat-szemlélet-kontinuitás is biztosítva lett a jelenkori adatoknak. Az elképzelés szellemi örökösének tekinthetjük azokat az orvostörténeti munkákat, amelyek a saját helyi tapasztalati adataikat helyezik ezáltal több ezer éves kontextusba – mely kapcsolatrendszer időnként

A másik csomópontot a VMNA adatai és az ezek alapján vagy segítségével írt tanulmányok alkotják (PALATINUS 2003, SILLING L. 2007, SILLING L. 2008): az 1998 és 2001 között gyűjtött adatok – 41 kutatópontra többek között a népi gyógyászat kérdéseit is tartalmazó ívvel megkérdezett öt-öt adatközlő tíz kérdésre, kérdésenként három alkérdésre adott választ – becslt értékek alapján településenként százötven válasz áll rendelkezésre, ezek között szövegszerű is jelentős számban található. Az adatok szinkronjellege legalább annyira fontos, mint az adathalmaz nagysága.

A VILÁGHÁBORÚ UTÁNI KEZDET

A vajdasági magyar néprajzi kutatásokat összefoglaló vagy ezek kutatási tárgyának részét érintő, tudománytörténeti, végső soron kutatástörténeti összefoglalók (BÓNA 1953, KÓSA 1972) egyértelművé teszik azt az egyébként is ismert tényt, hogy a két háború közötti időszak néprajzi kutatásai mennyiségükben és színvonalukban is elmaradtak a későbbi, hetedfél évtizednyi, szervezettségét tekintve pedig összehasonlíthatatlanul kedvezőbb időszak eredményei mögött.

Az 1983-ban kiadott, az összegezés és a visszatekintés szándékával szerkesztett Jugoszláviai Magyar Folklórban (*Értekezések, monográfiák 3.*), amely a második világháborút követő időszak néprajzát s a kutatókat mutatja be (BÓNA 1953: 12), Greszné Czimmer Anna dr. neve után a következők olvashatók: „A népi gyógykezelésről, a babonákról, a szokásokról, az életmódról, a ruházkodásról gyűjtött adatokat. A legalaposabb volt a gyűjtők közt, s a legteljesebb szakértelemmel dolgozta fel összegyűjtött anyagát. Épp ezért érthetetlen előttem, miért van feldolgozott anyaga még mindig kéziratban.” A továbbiakban felsorolt tizennégy személy közül egyedül G. Czimmer Anna foglalkozott népi gyógyászzal: figyelembe véve a későbbi munkákat, Bóna Júlia megállapítása már-már jóslatként is felfogható. Greszné Czimmer Anna a *Híd*-ben megjelent munkájában Gomboson gyűjtött „babonákat, ráolvasásokat” mutat be, a szemmel verés és egyéb rontások hártását négy adatközlő megszólaltatásával írja le. Közülük a vak Pásti Anna néni kilencféle betegséget tudott gyógyítani „pusztán a mondott szó erejével”. Ezek: 1) szemmel verés, 2) szegedés, szúrós szegedés (derékfájás), 3) sárgaság, 4) aszalvány vagy szárazság (pl. tbc), 5) frász vagy nyavalyatörés, 6) guga (a gyerekek áll alatti mirigyének gyulladással megbete-

logikus és indokolt is, máskor hajmeresztő következtetésekbe torkolló –, ugyanakkor az eredetileg orvostörténeti kutatások egy pillanat alatt népi gyógyászat-kutatássá alakulnak, zavarba hozva olvasót és kutatót egyaránt. Ez utóbbi technika – sajátos módon – fellelhető a vajdasági tematikus feldolgozásokban is. Történik mindez akkor, amikor a valódi, terepen gyűjtött és jó szövegkörnyezetben értelmezett munkák is rendelkezésre álltak már a hetvenes években is (pl. GRÝNAEUS 1971).

gedése), 7) hideglelés, 8) ijedés, 9) zsibrék (szájfájás) (G. CZIMMER 1951). Ez a tanulmány társtalanul állt az egyébként is szerény ötvenes–hatvanas évek vajdasági néprajzi irodalmában, egészen a hetvenes évek elejéig.

A hetvenes évek tekinthetők a népigógyászat-kutatás virágkorának mennyiség és eredetiség tekintetében egyaránt. Egyik sajátossága, hogy az adatok kizárólag családi vagy saját településről származtak, tehát „saját” tudás prezentálására került sor. Bosnyák Sándor azonos nevű apjától gyűjtött 1965 és 1972 között Bezdánban: ennek a tudásanyagának – összesen 228 számozott közlésnek – a 10%-a, 22 köthető a népi gyógyászathoz (BOSNYÁK 1973). Gyura Julianna zentai babonákat gyűjt 19 és 71 év közötti adatközlőktől. A százötven babona közül tizenkettőt a „betegség, gyógyítás” címszó alatt tárgyal, összesen 8 adatközlő jóvoltából (GYURA 1973). A következő évben jelenik meg írásban Ferenczi Imre észak-bánsági anyaga, melyet 1973. február 1-jétől március 5-éig Feketetón, Csókán, Hódegyházán, Kikindán, Padén, Szajánban és Egyházaskéren összesen huszonkét személytől gyűjtött (FERENCZI 1973–74). Tóth Ferenc ürményházi kutatásait publikálja (TÓTH 1975), többek között a magzatelhajtással (118–119) és a szüléssel (123) kapcsolatos anyagot. Még ugyanebben az évben jelenik meg Penavin Olga harminc Kórógy környéki adatközlőtől származó adatainak gyűjteménye. Sajnálattal állapítjuk meg, hogy az adatok pontos forrása nincs feltüntetve, de a témaköröket nagy precizitással részletezi a szerző: a rontás ellenszerei, természetes eszközök, növények felhasználása az állatok gyógyításában. A szerző az ember betegségeinek gyógykezelését illetően – a gyermekek és a felnőttek vonatkozásában egyaránt – kitér a Kórógyon alkalmazott gyógyítási módokban fellelhető ősvallási nyomokra, a népi gyógyításban felhasznált növényekre, más gyógyszerekre és a gyógyításban használt tárgyakra is (PENAVIN 1975).

A korábbi évek eredményeit az 1983-ban publikált *Jugoszláviai magyar folklór* foglalja össze (JUNG 1983). A *Népi hiedelemvilág és praktikus mágia* fejezetcím alatt azokat a tanulmányokat sorolja fel, melyek a népi gyógyítás és bajelhárítás körét is érintik. Az a tény, hogy külön népi gyógyításról vagy népi orvoslásról szóló fejezet nincs az összegezésben, nem csak az adatok szerény mennyiségének tulajdonítható, sokkal inkább annak, hogy a folklór más területeire részletesen kitér. A kötet szerkesztő Jung Károlynak a nyolcvanas években publikált munkái is tartalmaznak a népi gyógyászattal kapcsolatba hozható adatokat, hiszen az egyensúlyából kibillent szervezet állapotának helyreállítására tett lépések sora akár gyógyászatnak is tekinthető (JUNG 1978, JUNG 1983, JUNG 1986, JUNG 1988). A hetvenes években már publikáló Gyura Julianna a Tisza mentéről (Oromhegyes, Zenta, Csóka, Oroszlámos, Mohol, Felsőhegy) közöl további adatokat (GYURA 1980). A nyugat-bácskai hiedelemkutatás Doroszlón is eredményesnek bizonyult, Kovács Endre – saját szülőfalujáról – publikál tematikus munkát (KOVÁCS 1982).

A nyolcvanas években a Forum *Kiskönyvtár* sorozatában több olyan munka jelenik meg, amely akár kis összegezőként is megállná a helyét. A néprajzi szempontból megkerülhetetlen *Kiskönyvtárban* lát többek között napvilágot az a mű is, amely nem kisebb feladatot tűz ki maga elé az alcímben, mint hogy bemutassa, milyen volt „[a] Bácska és a Bánát egészségügye 1900–1918” között. Már az időhatár is egyértelművé teszi azt az egyébként leplezetlen célt, hogy a magyar közigazgatáshoz társítható időszak egészségügyi viszonyait foglalja össze monografikus igénnyel. Erénye – miként a Vajdaságban ez időben írott komparatív munkák zömének – abban rejlik, hogy a magyar és szerb nyelven írott munkák egyaránt felhasználásra kerültek a szerzők által. Ezen erénye mellett is meg kell állapítanunk, hogy a munka orvostörténetileg kompiláció, és mivel nem tér ki a gyűjtőterületre, a népi orvoslás számára értékelhető adatot nem tartalmaz (BALLA–HEGEDŰS 1990).

A kilencvenes évek közepéig nem jelenik meg a népi gyógyászat körébe tartozó dolgozat, majd Beszédes Valéria vállalkozik – egy saját ludasi adat és több, mások által gyűjtött közlés alapján – a csecsemők védelmében tett mágikus cselekedetek rendszerezésére.² A korábban már leírt indokolást más szavakkal a szerző is közli: „azokat a mágikus cselekedeteket próbáljuk rendszerezni, melyekkel egyrészt megelőzték a bajt, másrészt, ha már bekövetkezett, akkor különböző praktikákkal próbálták gyógyítani” (BESZÉDES 1996: 174).

Az 1996-ban végzett kutatások között néprajzi szempontból is kiemelkedően fontos a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék tanárának, Rajsli Ilonának és tanítványainak ürményházi gyűjtése: ebben Horti Katalin 82 éves adatközlő adja az adatok zömét (körömméreg gyógyítása, kelés, mandulagyulladás, csonttörés, seb, szamárköhögés, szemgyulladás, fülfájás, hasmenés, hasfájás, vizelet elállása) (RAJSLI 2005).

Az 1991-ben alakult, majd 1998-ban önállósult Kiss Lajos Néprajzi Társaság szerepe a népi gyógyászat kutatásában két szempontból jelentős: egyrészt tematikus konferenciák szervezésével alkalmat adott a népi gyógyászatnak és határterületeinek a bemutatására³, másrészt az önállósulást kiváltó *Vajdasági Magyarok Néprajzi Atlasza* (PAPP et al. 2002) is tartalmazza a népi gyógyászat fejezetet, amely Balla Ferenc munkája (BALLA 2002).

² Beszédes adatai alapján a következő rendszert véli követhetőnek: a gyermek születése (gyermekágy, bába, váltott gyermek, szemmel verés), egyszerű mágikus cselekedetek, mágikus mosdatás (vízmérés, ráolvasás, mágikus fürdetés).

³ A kilencvenes években a zentai múzeum adott helyet a KLNT tanácskozásainak: a rendszerint nemzetközi tanácskozások jó alkalmat szolgáltatottak az eszmecserére, másrészt az amatőr gyűjtők képzésére. A nagyszámú előadás jelentős része a *Létünk* című folyóiratban került megjelentetésre.

A tematikus számok között találjuk a 2002-ben a Szemmel verés témakörében megtartott zentai konferencia anyagát is, ebben helyi, tehát Vajdaságra vonatkozó adatok, beszámolók is olvashatók (BALLA 2003, PALATINUS 2003, RADULOVAČKI 2003, SZŐKE 2003, STANTIĆ 2003). Szerzőik – magyarok körében megfigyelhető jelenségek vonatkozásában – már használják az *Atlasz* adatait, ami tulajdonképpen az *Atlasz* létrehozásának célja volt.

Az ezredfordulót és a VMNA bemutatását követő időszakban megjelenő publikációknak két jellemző vonása figyelhető meg a népi orvoslás prezentálása kapcsán: egyrészt a saját megfigyelések tágabb környezetbe illesztik a VMNA adatait (PALATINUS 2003, SILLING L. 2007, SILLING L. 2008), másrészt tovább folyik a „saját terep” kutatása, éspedig az ötvenes évektől alkalmazott modellhez igazodva (PAPP 2004).

ÖSSZEGEZÉS

A vajdasági magyar népi orvoslás hat évtizednyi időszakának adatait áttekintve a következő sajátosságok ütköznek ki: a kutatások zömmel egy adott településen zajlottak le, főleg nyugat-bácskai falvakban (Gombos, Doroszló, Bezdán), majd Zentán, illetve a dél-bánsági Ürményházán is más-más időben. Ha csupán ennek alapján vonnánk le következtetéseinket, az a csalóka kép alakulhatna ki bennünk, hogy másutt nem is volt népi orvoslás vagy gyógyítás. A *Vajdasági Magyarok Néprajzi Atlaszának* összeállítása során a második világháború utáni időszak jelenségeire kerestünk választ, ugyanakkor a népi gyógyászat a családon belül orvosolható betegségek esetében számos, korábban a hivatalos orvoslás gyakorlatába tartozó eljárást rögzített. Ebből fakadóan egy sor, korábban kérdőíves módszerrel még nem kutatott témakörben kaptunk összehasonlításra alkalmas adatokat. A kérdőív szabta keretek módot adtak a betegség gyógymódján kívül a gyógyító személyének kiderítésére is. Célunk volt a területi egyenetlenségek, a fehér foltok megszüntetése is. Ettől függetlenül a további kutatások nem nehezedhetnek egyetlen ember vállára súlyos teherként, hanem – ha erre igény és szándék mutatkozik – a regionális kutatások, pontosabban a mikrorégiók (pl. Nyugat-Bácska, Tisza mente), de akár hagyományosnak tekintett néprajzi tájegységek, miként a szegedi kirajzás is kutatás tárgya lehetne: ez utóbbi a szegedi Néprajzi Tanszék kedvelt kutatási területe, de sajnos a népi gyógyászat kutatása mindeddig kimaradt az évtizedes terepmunka témáinak sorából (JUHÁSZ 2005, SIMON 2005). Bízunk benne, hogy előbb-utóbb újból intézményes keretek között folyhat néprajzi kutatás itt Vajdaságban, éspedig magyar kutatókkal. A jelen pillanatban csupán a civil szférában mutatkozik némi szándék a kutatásra, az is csak afféle vizesborogatászerű tüneti kezelés.

IRODALOM

- BALLA Ferenc 2002. Népi gyógyászat = Papp–Raffai–Terbócs (szerk.): *Vajdasági Magyarok Néprajzi Atlasza*. www.klntetno.org
- BALLA Ferenc 2003. Adatok a szemverés hiedelméhez Bezdánban = *Létiünk* XXXIII. 1–2. 147–150.
- BALLA Ferenc–HEGEDŰS Antal 1990. *Az egészség szolgálatában*. Forum Kiskönyvtár. Újvidék
- BESZÉDES Valéria 1996. Mágikus cselekedetek a csecsemő védelmében = *Létiünk* XXVI. 3/4. 174–181.
- BÓNA Júlia 1953. A magyar néprajzi gyűjtő-kutatómunka nálunk – 1949-től 1953-ig = *Híd* XVII. 126–131.
- BOSIĆ, Mila 1991. Glavni elementi svadbenih običaja Srba u Vojvodini = *Glasnik etnografskog muzeja* 54–55., 185–201.
- BOSNYÁK Sándor 1973. Adalékok Bezdán néphitéhez = *HITK* V. 15. 87–105.
- FERENCZI Imre 1973–4. Népi gyógymódok a bánási magyarok körében = *Néprajz és Nyelvtudomány* XVII–XVIII. Szeged. 282–297.
- GRESZNÉ CZIMMER Anna 1951. Babonák, ráolvasások. Adatok Gombos néprajzához = *Híd*, 725–732.
- GRYNAEUS Tamás 1971. Népi orvoslás = Juhász Antal (szerk.): *Tápe története és néprajza*. Szeged, 759–783.
- GYURA Julianna 1973. Százötven babona Zenta-Újfaluból = *HITK* V. 15:121–132.
- GYURA Julianna 1980. Új hold, Új király = *Híd*, 222–242.
- JUHÁSZ Antal 2005. A Szegedi Tudományegyetem Néprajzi Tanszékének észak-bánási kutatásai = *Létiünk*, XXXV. 1. 48–54.
- JUNG Károly 1978. *Az emberélet fordulói*. Gombosi népszokások. Újvidék
- JUNG Károly 1986. A „Mária-ülte gaz” eredetmagyarázó mondatípus elterjedésének kérdéséhez = *Létiünk*, XVI. 1. sz. 51–62.
- JUNG Károly 1988. A rosseb démona. Adatok egy valószínűsíthető betegségdémon-típus vizsgálatának kérdéséhez = *Létiünk*, XVIII. 2. sz. 284–289.
- JUNG Károly (szerk.) 1983. *Jugoszláviai magyar folklór*. Értekezések, monográfiák. Újvidék
- KÓSA László 1972. Magyar néprajzi kutatások Jugoszláviában = *HITK* IV. 11/12.: 5–23.
- KOVÁCS Endre 1982. *Doroszló hiedelemvilága*. Újvidék
- PALATINUS Aranka 2003. Szív szerette, szöm mögverte... = *Létiünk*, XXXIII. 1–2. 135–140.
- PAPP Árpád 2004. *Rossz vér*. Kiss Lajos Néprajzi Társaság, Szabadka
- PAPP Árpád–RAFFAI Judit–TERBÓCS Attila (szerk.) 2002. *A vajdasági magyarok néprajzi atlasza*. Szabadka
- PENAVIN Olga 1975. Népi gyógyászat Kórógyon = *HITK*, 23–24.
- PENAVIN Olga 1995. *A jugoszláviai Bánát magyar nyelvjárási atlasza*. Magyarkanizsa
- PÓCS Éva 1979. A népi gyógyászat és a néphit kutatásának határterületei = *Orvostörténeti Közlemények Supplementum*, 11–12. 61–75.
- RADULOVAČKI, Ljiljana 2003. A szemmel verés és a rossz szem hiedelme a Szerémségben = *Létiünk*, XXXIII. 1–2. 104–106.
- RAJSLI Ilona 2005. Élőnyelvi szövegmutatványok Ürményházáról = *Létiünk*, XXXV. 2. 136–146.
- SILLING István 2010. A pestisszentek vajdasági tiszteletéről = *Létiünk*, XL. 2. 92–102.

- SILLING Léda 2007. A kupuszinai csontrakó parasztember = *Létiünk*, XXXVII. 1. sz. 110–118.
- SILLING Léda 2008. A rozmaring nyugat-bácskai néprajzához = *Létiünk*, XXXVIII. 2. sz. 100–109.
- SIMON András 2005. Az észak-bánsági magyarok hagyományos kultúrája a Szegedi Tudományegyetem Néprajzi Tanszéke terepmunkáinak tükrében = *Létiünk*, XXXV. 1. 26–37.
- STANTIĆ, Alojzije 2003. Igézés, szemmel verés a bácskai bunyevác horvátoknál = *Létiünk*, XXXIII. 1–2. 107–110.
- SZŐKE Anna 2003. A szemmel verés hiedelmének magyar–szláv párhuzamai Kárpátalján és Vajdaságban = *Létiünk*, XXXIII. 1. 96–99.
- TÓTH Ferenc 1975. A néphit és a népszokások rendszere Ürményházán a szerelemtől a keresztelőig = *HITK* VII. 23–24. 119–145.

*The History of Research of Folk Medicine in Vojvodina
after the Second World War*

This paper looks at the results of research in the field of post-war folk medicine in Vojvodina, namely of its actual practice and works published on the subject. The given topic is dominated by Hungarian ethnography in Vojvodina, since similar Serbian and Croatian studies show significantly lower results. The feature of the Hungarian research is that the data appear in fields adjacent to folklore, such as popular belief, superstitions and customs. This review also gives a chronological insight by which it makes an attempt at the periodical classification of this specific area of Hungarian folk knowledge so infrequently researched.

Keywords: Vojvodina, folk medicine, Hungarian research, fieldwork, periodical classification